

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	3 frt — kr.
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— frt, 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes külföldi levelek, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos áron vételnek fél.

A lap megjelenik minden szerdán.

Hozzászólás villam-világítási ügyünkhöz.

(P.) Nemcsak a politikában van szükség ellenőrző kritikára, hanem a közügy minden ágában, mert különben a keserű tapasztalatot mindig késő bánat követi. A mi villamvilágítási ügyünk sem futotta volna át a fejlődés korszakának minden fázisát, ha az ellenőrző kritika rostáján ment volna keresztül a tervezet, mielőtt ennek fogantatása bevégeztett ténynyé vált volna. Nem szándékozunk ez alkalommal a villamvilágítási tervezet különböző fázisairól beszélni — bár magában véve elég érdekes — hanem csupán ama határozathoz akarunk hozzászólni, melyet a f. hó 17-én tartott rendkívüli városi közgyűlés a villamvilágítás tovább fejlesztésére vonatkozólag elfogadott. Azt sem bönözölgetjük, hogy a mi villamvilágítási rendszerünk egyrésztől nem áll az elektrotechnika mai fejlettségének színvonalán, másrésztől a legköltségesebb berendezések közé tartozik, hanem csakis arra kívánunk reflektálni, hogy ama határozat — mely szerint a tova fejlesztés föld feletti vezeték segítségével

történjék — véleményünk szerint nem felel meg sem az esztetika, sem a czélszerűség, sem a takarékosság követelményének. Nem felel meg az esztetika követelményének, mert ha mindjárt vasoszlopokra lesznek is szerelve a vezetékek, azért mégis csak izléstelen dróterdő marad az s egyáltalán nem szolgál kellemes nyugvópontul a szemnek. Pókháló rendszer a földfeletti villamos vezeték, melyet a jó izlés soha sem tekinthet mintaképnek.

Nem felel meg a czélszerűség követelményének, mert — eltekintve attól, hogy az oszlopok különösen a szűk utcákban közlekedési akadályokat képeznek, a szigetelő harangok a csintalan fiatalság czéltábláit képezik és minden jól irányzott lövésnek vagy dobásnak egy-egy szigetelő esik áldozatul. Hozzá még egy darabka drótnak ügyes felhasználásával ki lehet oltani egy egész sor villamos lámpát. Nem felel meg a takarékosság követelményének, mert a szabadban kifeszített drótok az időjárás tényezőinek hatása alatt ki vannak téve az oxidationnak és így a pusztulásnak. Már pedig a villamvilágítás költségvetésében a vezetékek oroszlánrészt ké-

peznek és ha a szabad vezetékek megmaradnak továbbra is, akkor állandó nyomorúságként fognak szerepelni a fenntartó költségvetésében, vagyis igen nagy perzentet kell leszámítani évenként az egész berendezés értékéből. Ez a körölmény, míg egyrészt óriási terhet ró a városra elegendő ok nélkül, úgy más részről nagyon drágává teszi a villamos világítást és így akadályozza annak általános elterjedését, ami egyáltalán nem kívánatos sem a városra sem a közönségre nézve.

Ami a villamvilágítás berendezésénél az előbb említett hármas követelménynek teljesen megfelel, az csak a földalatti kábel-rendszer lehet. Ha valaki azt a kábel-rendszert tekinti mintaképnek, melyet a Siemens és Halske cég a piacon keresztül vezetett s mely már is felmondta részben a szolgáltatást, akkor nem csodálkozunk rajta, hogy irtózik e kábel-rendszertől, mert az valóban paródiája a földalatti kábelnek. Mi azon csodálkozunk, hogy az a kábel eddig teljesen tönkre nem ment és még jobban csodálkoztunk azon, hogy megengedték annak a primitív kábelnek alkalma-

TÁRCZA.

Karczolatok.

— Dunay Jánostól. —

IV.

A legfelkapottabb fürdők, illetőleg üdülő helyek egyike ma Abbazia, hová Fiuméből gőzhajón egy fél óra alatt juthatni. Nagy mulasztás lenne e helyet elkerülni, ha már Fiumében van az ember. Ha jól emlékezem, 60 krba kerül az áthajózás, de a jegy érvényes egy tengeri fürdőzésre is. Utazó embernek nagy előnyére van, hogy egy nap teljesen elég e szép sziget megtekintésére, mert napjában többször közlekedik a hajó. A talián impertinentiának itt voltam legjobban kitéve. Egy tolvaj olasz zsákmánynak nézett ki s nem hagyott békét, folyton kínálgatta portékáit. Még nem indult el a hajó, midőn mellettem termett s mivel kezdtem megmondani, hogy nem veszek semmit, körüljárt a fedélzeten s rikácsoló hangon sorolta el eladó portékáit. A fülünk dobhártyái ellen intézett ezen orvtámadástól való megszabadulás zenéje alatt összebeszéltem egy velem utazó szomszédommal, egy jó képű magyar urral, ki egyik miniszterium magassabb rangu

hivatalnok, hogy veszünk tőle valamit. Én egy szivacsot választottam ki, az a zsebemben is elfér s majd kővé váltam, mikor másfél frtot kért érte, a mi azonban nem volt akadály, hogy végül három piczuláért ide ne adja.

Mintegy fele uton jobbra esik Volosca. Kis hely ez is mint Abbazia. Ránk nézve azért nevezetes, mert a nagy Andrassy Gyula itt élte vagy inkább itt szenvedte utolsó napjait s itt is halt meg. A ház, mely emeletes épület, szépen látszik a tengerről. A tengeri levegő kellemmel játszik hajfűrteinkkel s jól esik hínálózva a hajóval tovasiklani a vizen s alig vesszük észre, hogy Abbaziában vagyunk, mely annak idején Rudolf trónörökös kedvenc helye volt, ujabban pedig a német császári par szokta meglátogatni. Abbazia Volosca járásban van, az 1396 méter magas Monte Maggiore tövében, kis falu hely, de rendkívül kellemes. Gyönyörű fogadói, bár a saisson idején még drágák, barátságosan tekintenek reánk, a mint a hajóból kilépünk, a homlogzaton nagy arany betűkkel jelezve neveiket. Egymásután következnek az „Amalien villa,” a „Hotel Ouznero.”

A sziget maga kedves éghajlatával méltán nevezhető a dél pitvarának. Magnolia, myrthus, kamélia, agave, a tujafa szép es-

portokban láthatók. Szép kertjei, egész bábér erdeje — itt bebérfával tüzelnek — s főként tengerparti fekvése európai hírűvé tették Abbaziát. Ha jól értesültem, e hely a déli vasutársaságé, mely igazgatót tart itt. Igen kedves a fürdőhely. Lépcsőkön jut le az ember a kék vízbe, hogy elmondhassa magáról, miként a tenger hullámai is nyaldosták már tagjait. Azt hiszem, ilyen menykő nagyvízben csak is az önkéntes fürdőzés lehet kellemes. A fürdőzésnél minden kényelemről gondoskodva van, a mit egy fürdőhely nyújthat jó édes vízi zuhany után — mert a tenger vize viszketegséget okoz bő sőtartalma miatt, ha édes vízzel le nem mossuk — katona bandával indulunk haza már t. i. Fiuméba. Időnkint ugyanis átjön Fiuméből a katona banda is játszani.

Másnap Isten-hozzádot mondtam Fiumének, hogy Magyarország déli részén átzónazzam a legnyugatibb határszélétől a legkeletibb határszél felé, le a vaskapuhoz. Zimonyig utaztam vasuton. Zimony egészen szerb hely, hol gájde (duda) és tamburicza mellett mulat a paraszt is. Szegény Hunyady János megfordulna a sirjában, ha hallaná, hogy az ő hires Zimonyában olyan a magyar szó mint a fehér holló.

A Zágrábban nyert ajánló soroknak itt vettem igazán hasznát. A révkapitány

zását, melyhez hasonlót még villamos csengőknél sem volna szabad alkalmazni, annál kevésbé villamvilágításnál. Mi védi ennél a kábelnél a drága vezeték a nedveségtől és így a romlástól? Semmi egyéb mint egy kis szurkos vászon. Nem ilyen a rendes földalatti kábel, mely arra van szánva, hogy állandó legyen. A szigetelő anyagot még ólomburkolat is fedi, mely teljesen megakadályozza azt, hogy nedvesség kerüljön a vezetékhez. Ily módon a vezeték évtizedek hosszú során át épen és sértetlenül megmarad és a működésben zavarok általában elő nem fordulnak. Alapos aggályok e tekintetben kívánnak zárva, de ha valaki még az alaptalan aggályokat is figyelembe kívánna venni, még ezeket is el lehetne oszlatni oly módon, hogy a fényelosztó pontoknál esetleg még több ponton is a kábelek könnyű szerrel megvizsgálhatók volnának. Ha aztán csakugyan bekövetkeznék valamikor az az idő — amitől ugyan alaposan tartani nem lehet — hogy egyik vagy másik drót felmondaná a szolgálatot, rögtön meg lehetne állapítani, minő pontok között kell lenni a hibának és könnyű szerrel ki lehetne azt javítani. Az ilyen valószínűtlen hibának kijavításából származó költség figyelembe sem vehető csekélység ahhoz képest, midőn a szabad vezetékeket ujjakkal kell kicserélni.

Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a telefon-hálózat csak rövid idő kérdése Szatmáron. Hová fogják szerelni azt a vezetékét, ha

ki igen jó barátja volt az egyik zágrábi magyarnak, maga kalauzolt és adott igen jó utasításokat a további utazásra. Tanácsát követve alkalmas időben mentem át Belgrádba egyik local-hajón, miután jól elpakoltam a névjegyét, melyet a másnap hajnalán Belgrádból induló magyar hajó kapitányának írt.

Jól mulattam az áthajózásnál, de főként a Belgrádban tapasztalt azon testvéri jó indulaton, melylyel mi a derék szerbekkel vagyunk. Kölesönösen el fogadjuk ugyanis az egész pénzt, de nem egyenlőképen becsüljük egymást. Az én osztr. magyar egy frtosomért ugyanis ha átmegyek, a szerb nekem 96 kr értékű pénzt ad, s ha aztán ezzel visszajövök, en véreim 84 vasra becsülnek csak a kapott pénzem után, könnyű tehát kiszámítani, hogy egy néhány át- és visszaszaladással elpárolog az ember frtja anélkül, hogy egy frt is költött volna, csak át kell váltani a szerb és magyar pénzre a bank-nótát.

A mint parthoz ér a hajó, belgrádi finánczok sorfala közt lépünk a szerb földre. Egyenruhánknak jó hasznát vettem itt, szalutáltak s engedtek utamon, de nem így egy öreg magyar urat, egy nyugalmazott főmérnököt, ki a Herkules-füldőre igyekezett ez uton. Az öreg keményen megszékérozták a finánczok, kik nem akarták acceptálni az öreg azon állítását, hogy ő elszív egy nap 24 szivarat, — sok az egy magyarnak, mondta a szerb s meg akarta vámolni a felét. Egy napra való dohányféle ugyanis nem esik vám alá.

a villamvilágítás vezetéke is a levegőben fog lógni? Igaz, hogy már nagyobb városokban a telefonhálózat vékony drótjai a házak tetejére alkalmazott szigetelőkön futnak végig, de nálunk ezt sem lehet keresztül vinni, mert nálunk ahány ház épül, az mind különbözik magasságra nézve egymástól, nincs semmi egyöntetőség az építkezésben.

Meg lehet, hogy szavunkat nem hallják meg a nagy város zajában, de mi erről nem tehetünk, minket megnyugtat az a tudat, hogy ezeknek elmondásával kötelességünket teljesítettük és a közjónak akartunk vele szolgálatot tenni.

A választói jog elkobzása.

Minden választópolgár, de különösen minden ellenzéki párt elismeréssel adóztatik a néppárti központi irodának azért a munkálataért, melylyel a választói jog valószínűs rendszerré tett elkobzásának különböző módjáról világosítja fel a választóközönséget és egyúttal felvilágosítja arról, hogy miként kell védekezni a kormánynak emez előre kiszámított visszaélése ellen. Miután a választási jog konfiskálása nem csak a szavazó urna előtt történik immár, hanem a választási lajstromok összeállításánál, szükségesnek tartjuk megadni a felvilágosítókat arra, hogy miként hamisítják meg a lajstromokat, s mily uton lehet az ellen védekezni.

Általános a panasz, hogy a legtöbb visszaélés történt az adóval legkevésbé megrótt, eddigi „urbéri értelemben vett 1/4 telek” megállapítása körül. Az összeíró küldöttségek igen sok helyütt, a helyett, hogy

Én egyenesen siettem az én hajóskapitányomhoz, a kit a nyert leírás után hajójával hamar meg is kaptam. A mint elolvasta a sorokat, ezekben a révkapitány „legjobb barátját” (ebbe ugyan könnyen potytyantani) ajánlja szíves barátságába, úgy fogadott, mintha legalább is a minisztere lettem volna. Délutánról másnap estig az ő vendége voltam. Egy árva krba sem került a multság pedig ugyan kített magáért, a mit főként a viz-halakban jól tud adni. Még két hajótisztet véve magához, négyen indultunk el Belgrádot megtekinteni. A kikötőben már láttam a király hajóját, mely épen ott horgonyolt, oldalán a fejedelmi ezimer, és a neve a hajónak: „Delegraf”. Belegrád (Nándorfehérvár) maga, mely a törökvilág idején oly nagy szerepet vitt hazánk történetében is, hegy oldalon fekszik. Gyönyörű sétaterén, — a kalimegdán, — a Száva és Duna közt, a legszebb kilátás nyílik a két vízre, melyek körülölelik kétoldalban a magasban levő kertet. Ez a hely különben azért is emlékezetes, mert a szerbeket itt húzogatták nyársba a törökök. A népviselet egészen olyan mint a mi szerbjeinknél a déli vidéken, csak az úri rend öltözködik párizsian, mely itt ad találkát egymásnak. Ez a legkellemesebb része Belgrádnak, melyet különben a tanultak és olvasottak után sokkal különbnek gondol az ember, mint a milyen a valóságban. Mikor pl. a Milán és Natalia heczek idején a metropolitáról oly sokat hallottunk, az ember ez egyház nagyságáról sokkal többet gondol és vár, mint a mit talál. Az a híres templom pl., mely

kiszámították volna a törvényes 1/4 telket, oly magas ezenust vettek fel, amelynek alapján az egyes falvakban a szavazatokat felényire, harmadára redukálták.

Lássuk tehát kinek van igaza?

Az 1874. évi XXXIII. t. cz. 4. §-a azt mondja: „választói joggal bírnak azok, kik nagy- és kis községekben urbéri értelemben vett egy negyed telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul bírnak, stb.

A főkérdés tehát az, mekkora az az „urbéri értelemben vett egy negyed telek”, mert az irányadó a ezenusnál s így a szavazati jog elnyerésénél.

Erre a válasz nem egyszerű s a kormány éppen az általános tájékoztatatlanságot értékesíti a maga javára, kénye-kedve szerint hagyván ki az ellenzéki választókat.

A kérdés alapját az képezi, hogy az 1836 évi még ma is érvényben levő V. urv. czikk, az urbéri telkek térfogatát különféle osztályba sorozza s egyúttal — taxative felsorolván azokat, meghatározza megyénki, hogy hány osztály létezik azokban s az idézett törvényben e táblázatok benne is foglaltatnak. A néppárti iroda munkálata közli is ezeket a táblázatokat, a mikből kiki tudhatja, hogy megyéjében (a föld mennyiségét és nem minőségét illetőleg) hány osztályzat van és hogy egy-egy osztályzat hány magyar holdat foglal magában.

De nem tudhatja még, hogy az a község, a melyben lakik s a melyben szavazati jogát gyakorolni óhajtja, azon osztályzatok melyikébe tartozik s így még mindig nincs tájékozva az iránt, hogy hány holdnyi birtok képez ott „urbéri értelemben vett egy negyed telket”?

Hogy ezt is megtudhassa, menjen el a község házra, vagy ha ott az nem található (pedig ott meg kell lennie), a megyei levél-

a metropolitai székes egyház, egy tornyu közönséges templom, amilyen nálunk Magyarországon minden valamire való városban van. Pedig hát egész Szerbiában ez az első templom. A fejedelmi konak is, melyben Milán lakott, igen egyszerű volt, s nagy szükség volt az ennek elejébe épített 3 kupolás új királyi lakra, mely mondhatni egyetlen szép épülete egész Belgrádnak.

Érdekesnek találtam azt, hogy a férfiak állásukat jelző jelvényeket hordanak. Natalia útját tisztelettel mutatja a szerb, melyen a száműzetésbe vitt kegyenez királynőt vitték, amikor azonban a nép közbe vágott s visszavitte a királynőt. Csinos színházuk előtt II. Milosz (Obrenovics) lovon ülő alakja látható, a ló alatt körben a népből vett alakokkal. A népbank előtt katona áll őrséget, a közbiztonság nem nagy lehet a disznókkal spekuláló szerbeknél, pedig hát a nép pénzt bizony szedi ott Milánnal együtt, a ki csak hozzá férhet.

Megtekintésre méltók továbbá: a mély kut, melybe 400 lépcső vezet le, Kara Mustafának a sirja és a kasamáták, hol a foglyok lánczra verve várják szabadulásuk óráját.

A szerb a kávéházakban úgy szórakozik fekete kávé, mint mi sör vagy bor mellett. Délutánonki itt jönnek össze, diskurálgatva szörpölgetik a jó török kávé.

Az estét egy ilyen kávéházban töltöttük el, de mi már csak bor mellett. Olesőbb bort még sosem ittam. Ha lopná a szerb, akkor se adhatná olesóbban, pedig jó borai vannak. Itt tán a fináncz olesóbb. Jó ízűen elbeszélgettük s alig vettük észre, hogy

tárba és követelje azon táblázatot, amelyen meg van határozva, hogy a fennidézett 1836-iki törvény alapján foganatosított országos urbéri összeírás szerint az ő községe megyéjének (a fennebb közölt táblázatokban felsorolt) melyik osztályzatába tartozik?

Ha ezt tudja, tudni fogja egyúttal azt is, hogy hány hold képez községében egy egész telket s ezt 4-el elosztván, hogy mennyi községében az a mértékül kiszabott „urbéri értelemben vett egynegyed telek;” és így kezében lesz a kulcs a szavazati jog megállapítására.

Mivel azonban, ismételjük, a fentebb említett néhány megyét kivéve, a táblázatokban mindenütt 1200 négyszögöles hold értendő, azokat — mert ma már a katasztrális holdak jegyzékbe a telek- és adókönyvekbe — katasztrális holdakká kell változtatnunk, hogy megtudhassuk, hány katasztrális hold képez abban a községben „urbéri értelemben vett egynegyed telket?”

Ez a művelet nagyon egyszerű és a következőképp történik. A magyar hold számát megszorozzuk 3-mal s a nyert összeget elosztjuk 4-gyel. Az így nyert mennyiség a katasztrális holdak számát adja. Ha tört maradna fen az osztás után, a számláló minden egysége egyenlő 400 négyszögöllel. Pl. 11 magyar hold szorozva 3-mal — 33 magyar holddal. Ez elosztva 4-gyel — 8 egész és egynegyed kat. holddal; vagyis 11 magyar hold egyenlő 9 kat. holddal és 400 négyszög öllel.

Ezen módon bármely megye táblázatát játszva át lehet változtatnunk katasztrális holdakká, csak ne feledjük soha, az egész telekhez az egy magyar holdnyi beltelket odaszámítani, a legelőnél 6—8, vagy 10—12 hold helyett 7 és 11 átlagos, közép számot vehén.

Tudván ezt, előkéri a község házán

minden oldalról szerbek vettek körül, kik érdeklődéssel bámultak bennünket. Ezalatt rákezdte játékát a tamburicza banda is, melyet nálunk is ismernek nagyobb városainkban játszó magyar szerbek után. De nagyon téved, a ki ezeket egymásmellé helyezné ezekkel a kóborló délvidéki szerbekkel. A belgrádi tamburások a legjobb hangu legényekből állanak, kik az operában is megállanának helyüket s oly szépen és összevágóan énekelnek, hogy a legnagyobb élvezet hallgatni. A kedvünkért egy pár magyar drbot is játszottak. Hymnusunkat állva hallgattuk meg. A szerbek udvariasak voltak, ők is felállottak, a mit mi is rögtön viszonzottunk, midőn a mi hymnusunk után szerbre zendítették. Jó későn volt, mikor a hajóra indultunk, hol reánk puha ágy várt a hajó salonjában.

A vég.

Irta: P. D.

Egyszerű, de tisztességes szobácskában kis kerek asztal mellett egy körülbelül 60 éves nő ül. Fejét mélyen lehajtva nagy imakönyvből olvasgat félhangosan. Időnkint föl emeli ősz fejét s megigazítja a rozszant pápaszemet, melynek segítségével nélkül már alig ismerné föl az előtte feketéllő nagy betűket. Sovány, sápadt arcán átélt szenvedések nyomai látszanak. Élénk szemeiből azonban bátorság és bizalom ragyog, melyet imádságos könyvéből merít. Törődött testét, úgy látszik, lelkének törhetlen ereje tartja még fenn.

a B. tabellának, katasztreri ivnek, vagy bárminek nevezett adófőkönyvet és megtekinti benne, hogy azok közül, a kik annyi földet bírnak, mint amennyi a fentebb eszközölt kiszámítás szerint, abban a községben egy-negyed urbéri telket teszen kifizeti a legkevesebb adót? Ez a legkevesebb adó fogja képezni a minimális ezenzust, amely az ő községében a választásra s így a választók névjegyzékébe való fölvételre jogot ad. És ez akkor is áll, ha valaki területre nézve csak felét bírná is azon földmennyiségnek, mely abban a községben egy negyed urbéri telket képez, de minőségre nézve amannál jobb levén földje, ugyanannyi adóval van megróva, mint az a legrosszabb minőségű urbéri fertálytelek.

Ime ezekkel az adatokkal fölfegyverkezve kell a választási lajstromból kihagyott választók érdekében föllépni. Először akkor kell felszólalni, midőn a választóknak a központi választmány által kiigazított névjegyzéke a kellő kihirdetés után első ízben közszemlére kitétetik, ha pedig a felszólalásnak sikere nincs, szeptember 20—30-ika között, vagy ha a központi választmányból a beadott felszólalásra válasz érkezett, annak kézbesítésétől számított 10 nap alatt a kuriához kell apellálni, a bizonyítékokat a legpontosabban kimerítőleg és kellően hitelesítve csatolván a fölebbezéshez.

Ezek a választói jog biztosításának elemei, s minden törvénytisztelő polgárnak alkotmányos kötelessége, hogy a reklamációknál segélyére legyen az adófizető népnek.

S ebben az alkotmányos kötelességben politikai-pártelv elválasztó vonal nem lehet.

Politikai szemle.

Magyarországon a múlt héten nem fordult elő semmitéle politikai esemény. Egyes

Az ajtó megnyílik s azon egy huszhuszonkét évesnek látszó szőke ifju lép be fáradtan, izzadtan.

— Honnan jössz Pali fiam? — kérdi az öreg nő a belépőtől, ki illedelmes köszöntés után helyet foglal, miközben nagyot sóhajt.

— A templomból jövök anyám. Naponkint kérem a jó Istent, segítsen meg megkezdett pályámon. Adjon erőt, egészséget s óvjon meg minden rosztól. — Csak képzelje anyám, mikor a templomból kijöttem, az utcán Bajnóczy Antallal találkoztam. Kalapja hátra volt vetve a fején, mintha azt akarná a világnak mondani: Ki vagyok, mi vagyok! Gunyosan tekintett rám, mint szokása, ha templomból jövő szegény emberrel találkozik. Az első szava most is az volt hozzám: „Mi az Pali, hát te még hétköznap is alkalmatlankodol az Ur Istennek? Lásd én még vasárnap sem lábatlankodom neki.” — Higye el anyám, elszorult a szívem, mikor ezt a fenhéjázó, elbizakodott beszédet hallottam. Hisz tudja édes anyám, mily szegény ördög volt gyerek korában ez a Bajnóczy! S most hogy egy kissé megtollasodott, felgazdagodott s ennek révén az urakhoz dörgölözhet, úgy feszeng, úgy henczeg szemben az Ur Istennel! Azt véli a boldogtalan, hogy az Isten szerencsés-jének tartsa, ha egy Bajnóczy az ő jelenlétével megtisztelti templomát! Mily boszantó, vagy inkább mily szánandó az ilyen tudatlan, gögös ember!

— Sohse boszankodjál édes fiam rajta. Nem Bajnóczy az egyedüli, a kit a földi gaz-

helyeken siettek összeállítani a képviselő-választók névjegyzékét az 1896-ik évre. A legtöbb helyen gond van arra, hogy holmi ellenzéki választók módjával elveszítsék annak idején szavazati jogaikat. Aki nem néz utána, bizony hoppon marad, mikor arra kerül a sor, hogy szavazati jogával éljen.

Itthon tehát nem történt semmi különös, mert amit fentebb említettünk, az már nálunk rendes, megszokott dolog.

Am hogy a drága idő hiába ne teljék, erélyes lépések történnek, hogy az állami anyakönyvek és a kötelező polgári házasság október elsejére foganatba vétessenek. E tekintetben lóhalálában dolgoznak. E törvényeket sebtiben végre kell hajtani. Azzal nem számolnak, hogy milyen vir-vár, konfuzió lesz belőle. A belügyminiszter egy kövér rendeletbe foglalta össze utasításait, melyeket háromrészből tervezett: az anyakönyvnek vezetéséről, a házasság kötésénél követendő eljárásról és az anyakönyvi kivonatok kiszolgáltatásáról és pedig először a feleknek, másodsor a hatóságoknak, harmadszor ujonczozási czélokra és végesvégtére statisztikai kimutatások eszközésére.

A belügyminisztert segítve segíti igazgató munkájában a kultuszminiszter. Ez két kövér rendeletet ad ki. Egyikben visszaszavivja az elkeresztelési ügyben kiadott februáriusi rendeletet, a másikban a gyermekek vallására vonatkozó törvény végrehajtását szabályozza.

De mivel ez még mind semmi volna, lélek szakadva intézkedik az igazságügyminiszter is. Ez hét rendelettel járul a szizifusi munkához, melyek mind a polgári házasságra vonatknak, melyeket az anyakönyvvezetőknek ép úgy kutya kötelességük lesz szemmel tartani, mint a biráknak. Ezen felül, tehát az előbbi rendeletek tetejébe, még az összes miniszterium is kiad két kövér rendeletet a

dagság kevélylyé, gögössé puffaszt. Tették ezt már mások is; de nem lett jó a vége. Ne ütődjél meg tehát rajta. Inkább okulj belőle és várd be a végét. Lásd én már öreg asszony vagyok. Sokat láttam és tapasztaltam az életben. Igen sokat megértem már. Láttam a napot keltében és láttam nyugtában. Vidám volt a fölkelése, de szomorú a lenyugvása. Sok ember életfolyásából levontam a tanulságot. Mert tudd meg Pali fiam, és jegyezd meg jól, amit már én neked többször is mondtam: A mily igaz, hogy Isten amiként egy ital vizet már itt e földön is meg szokott jutalmazni és pedig szászorosan: úgy minden bünt, — melyet valaki szánzándékkal és megátalkodottan elkövet és meg nem bán — szintugy már itt a földön is szászorosan meg szokott büntetni. Ne gondold, hogy Isten engedje, hogy vele a bűnben megátalkodott gögös ember a végletekig paczkázzék. Tűr neki soká, igen soká, mert az Isten végtelenül irgalmas, de aztán rettenetesen büntet is, mert végtelenül igazságos. Akarod, hogy példát mondjak neked ez utóbbira nézve?

Pali bólintott fejével jelentve ezzel, hogy hallgatja a történetet.

— No hát fiam — a sok közül csak egyetlen egy esetet beszélek el neked most, ami éppen itt nálunk, a mi városunkban történt, a melynek én is tanuja voltam. — Sose felejtem el fiam, ami a Lékér-családdal történt, a kinél én gyermek-koromban sokáig házi szolgálatban voltam. Ez a család rendkívül gazdag volt. A töltés-utcán laktak, ahol emeletes házuk, nagy kertjük,

polgari házasság és a gyermekek vallásáról szóló törvények életbeléptetésére nézve. Lesznek tehát rendeletek bőven! Akár a megbolondulásig. Ezek a rendeletek mind a hivatalnokokra vonatkoznak. Az esetleges megbolondulás tehát egyelőre őket illeti. De van gondoskodva e tekintetben a felekről is.

Mily könnyű lett volna e helyett kimondani, hogy a lelkészek az anyakönyveket mindenütt az állam nyelvén vezessék egyforma minták szerint. De hát nem téték, mert jobban tejszett a kulturharez. S aztán honnan kerül ki a pénz? Az idei budgetbe 3 hónapra felvettek e célra 275,000 forintot. Mennyibe fog kerülni egy évre? Fizesse a nép s ha nem bírja, menjen Amerikába. Ha pedig ragaszkodik hazájához, hát akkor ne resteljen fizetni. Hja, a hazaszeretetet áldozatba kerül. Azért mondja a koszos költő: „Áldjon vagy verjen sors keze, itt éljed, ha lúd kell.”

Hazánk.

A fuzió.

Galanthán június 17-én a függetlenségi és 48-as pártiak Eötvösök befolyása következtében fuzionáltak a szervezkedő kormánypárttal azon a czimen, hogy a „közös ellenség”, ellen, már mint szerintük a néppárt ellen csak így remélnek győzhetni.

A közigazgatás reformja.

Perczel Dezső belügyminiszter Pozsonyban küldöttséget fogadván, a megye és város küldöttségéhez intézett beszédében kilátásba helyezte, hogy a közigazgatás reformja a legközelebbi országgyűlés legelején napi-

gazdasági udvaruk volt. Rengeteg földbirtoka, szarvasmarhája, sertése és juh-nyája volt a családnak. — Két fiok volt, egyik akkoriban úgy 10 éves, a másik 12 éves lehetett. Csintalanok voltak mind a ketten. Nap-nap mellett estenkint igen sok vendég gyűlt a házukhoz. Zenéltek, daloltak, traktálóztak, szóval mulatoztak a késő reggeli órákig. Jól emlékszem, sokszor alig bírtam állni a lábomon, annyira álmos voltam. De hát ki kellett szolgálnom a vendégeket. A házi ur és a házi asszony soha sem jártak a templomba, de otthon sem imádkoztak, a kis fiuk sem. Engemet se akartak engedni, de édes anyám, — Isten nyugosztalja — aki szegény ugyan, de becsületes, jámbor asszony volt, kereken kimondotta urnőmnek, hogy hazavisz a háztól, ha engem vasár- és ünnepnapon a templomtól visszatartanak. Így aztán hagytak mennem a legtöbbször, de csak nagy nehezen, előbb azonban rendesen kigunyoltak, hol az ur hol az asszony, hol a gyerekek. Elneveztek butácskának, babonásnak, szenteskedőnek s több effélének. Ugy az ur, mint az asszony a gyerekek előtt nem egyszer mondogatták nekem, hogy templom a nagy mindenség és az Isten benne a természet. Lám, mondták egy ízben, mi már csak okos, tanult emberek vagyunk és gazdagok, de azért, hogy nem járunk a templomba, még nem vitt el az ördög. Megborzadtam e szavakra, mert engem másképen tanítottak otthon és az iskolában. Én szívemben, lelkemben meg voltam győződve, hogy sem édes anyám, sem jó tanítónóm rosszat nekem nem akarhattak. Ezt mondtam is urnőmnek, de ő kaczagott beszédemen.

rendre kerül és hogy az önkormányzat jogait az új rendezés sok pontban épen fogja hagyni.

Pályázat állami anyakönyvi felügyelői állásokra.

A hivatalos lap jun. 16-iki számában a belügyminiszter pályázatot hirdet 23 állami anyakönyvi felügyelői állásra. A 23 állás közt vannak a következő anyakönyvi felügyelői állások is u. m. Ung, Bereg, Ugoesa és Máramaros vármegyék; székhely: Beregszász. Szatmát és Szilágy vármegyék, Szatmárnémeti; székhely: Szatmárnémeti. A pályázat főbb részletei a következők: A ki-nevezendő állami anyakönyvi felügyelők közül tizen a VII. tizenhárman pedig VIII. fizetési osztályba fognak soroztatni és pedig valamennyien az illető osztály 3. fokozatába 2000 frt és illetve 1400 frt fizetés és megfelelő lakpénzzel. Ezenkívül 600 frtnyi uti és irodai átalányban fognak részesülni. A szabályszerűen felbélyegzett folyamodványhoz melléklendő a születési anyakönyvi kivonat, továbbá a minősítést, valamint a pályázó netaláni korábbi közszolgálatát igazoló okmányok. Elősorolandó továbbá, hogy a pályázó hány nyelven beszél az állam nyelvén kívül. — A pályázat határideje folyó évi július 10-én jár le. A folyamodványok a m. kir. belügyminiszteriumhoz intézendők.

Nemzetközi gazdaszövetség.

A német birodalmi gazdák szövetségének kiküldöttje, dr. Ruhl and G. tartózkodott a minap Budapesten abból a célból, hogy a magyar gazdákkal egy nemzetközi szövetségnek létrehozatalán fáradozzon. Dr. Ruhl and — mint a „Hazánk” írta — tárgyalt a bécsi agrármozgalom vezetőivel, majd pedig tisztelt gróf Dessewffy Auréll, gróf

— Sokáig lakott anyám ennél a Lekér-családnál? Kérde Pali.

— Vagy hét esztendeig. Akkor férjhez mentem. Szegény atyáddal, nyugtassa Isten, szegényesen bár, de boldogul éltem. Ő is lelkiismeretesen megtette vallásbeli kötelességét s téged is erre tanított, mint emlékezhetsz.

— Óh igen, jól emlékszem, áldja meg a jó Isten még poraiban is. És mi történt aztán a Lekér-családdal?

— Hogy mi? Éppen azt akarom elmondani. A fiuk elejente otthon tanultak, aztán a fővárosi iskolába kerültek. Sok, igen sok pénzt költöttek rájuk. Annyira pazarlók és kiesapongók voltak, hogy apjuk nem győzte őket pénzzel. Közbe jött sok mindenféle csapás. Leégtek tudtommal kétszer, a nyájakba betegség ütött, száz száma hullahtak. Egy nagy vállalat pedig, amely rosztal ütött ki, fölemésztette a családnak csaknem összes birtokát. Megélttem azt, hogy mikor a két fiu elvégezve tanulását, hazajött szüleikhez, ezek már csak földszinti házban fogadhatták őket. Egy szíjjártó mester házában laktak bérbe!

— Hát a fiuknak nem volt valami állásuk?

— De igen, csak hogy, nem kaptak mindjárt. Több hónapon át szüleik mellett huzódtak meg s mikor hivatalhoz jutottak, — mint a legtöbb nőtlen fiatal ember szokott tenni — könnyelmű ezimborákkal mulatoztak éjjelenként a vendéglőkben. Az idősebb igen nagy kártyás, a fiatalabbik szörnyű iszákos volt. Szóval elzüllöttek mind

Károlyi Sándor és gróf Zichy Nándornál, a kikkel a magyar agrárius mozgalomnak a nemzetközi szövetséghez csatlakzásáról értekezett. A nemzetközi szövetség első célja volna: minden európai államban egyöntetű eljárás kifejtése azok ellen a visszaélések ellen, a melyek a gabonaárak természetes fejlődését megakadályozzák. Dr. Ruhl and itt tartózkodási ideje alatt a jubileumi ünnepek alkalmával Budapesten tartandó nemzetközi gazdakongresszus eszméjét megbeszélés tárgyává tette.

A kuriai bíraskodás.

Az országgyűlési képviselő-választások feletti bíraskodásról szóló törvényjavaslat tárgyalására kiküldött bizottság tárgyalásait befejezván, jelentését a nyilvánosság elé bocsátotta. A jelentés tüzetesen ismerteti azokat az okokat, melyek szükségessé, ezélszerűvé teszik, hogy a megtámadott választások felett egy, a parlamenten kívül álló testület, független, szakképzett, részlelahajlatlan bíróság ítéljen s azután kiemelve, hogy a javaslat a bíraskodást a királyi kuriára ráhuzza, a felleveket ezekben foglalja össze: A törvényjavaslat a megtámadott választások feletti bíraskodást nem ruházza át egészen a kuriára, csak bizonyos, e törvényjavaslatban felsorolt és tüzetesen meghatározott esetekben ítélne a megtámadott választások felett a kuria; minden más esetben a bíraskodás joga a képviselőháznak van fentartva.

Zichy Géza gróf és Zola.

A W. A. Z.-nak írják Budapestről a következő érdekes hirt: Zichy Géza gróf, az ismert félkaru zongoraművész, költő és zeneszerző jelenleg egy munkán dolgozik, a mely Zola A. világhírű francia regényírő

a ketten. Isten csodája és a jó emberek könnyörülő szive okozta, hogy eltörték őket hivatalukban. Apjuk egészen megöszült bánatában, és meggörbedt. Ugy nézett ki, mint egy rom. Anyjuk elbetegesedett, megsoványodott; valami göresös rángatózás gyötörte igen gyakran, főleg ha fiainak viselt dolgairól hallott. Eleinte próbálta őket szép szóval inteni, hogy nem illik efféle nagy ur családból származó fiuknak mértékletlenkedni, mert megítéli őket a világ s a művelt közönség. A fiuk erre mosolyogva feleltek, később durván, visszautasítólag, hogy ők már nem gyerekek, benőt a fejük lágya, asszonyi predikációt nem fogadnak el, ha mindjárt anyjuk is az, aki leczkérteti őket. Ilyenkor természetesen újra ideges romok gyötörték a szerencsétlen asszonyt. Rettentőbb lehetett azonban az a fájdalom, amit szívében szenvedhetett könnyelmű fiainak durva viselote miatt. Ám sirni soha sem láttam ezt az asszonyt és ezen felette esodálkoztam. A büszkeség koserüséggel, és haraggal töltötte meg szívét, de érintetlenül hagyta szemeit, könyezni nem tudott. — Egy napon hre futamodott a városban, hogy idősebbik fia hivatalos pénzt sikkasztott s e miatt vizsgálati fogságba került. Csakhamar rá másnap már az a hír is jött, a mi szintugy igaz volt, hogy fia szegyenében megmérgezte magát és szörnyű kínok között lehelte ki lelkét. Mikor ezt hallottam — édes fiam — majd meghaltam sajnálkozásomban. Szent Isten, kiáltottam fel: légy irgalmas legalább a szülők iránt! Sok ideig csak erről a sikkasztásról és mérgezésről

ellen irányul. A nemes gróf Lourdes-ot és annak esodáit akarja a világhírű román-sziével szemben védelmébe venni. XIII. Leó pápa egy hosszabb audiencia alkalmával, a melyet a gróf a Vatikánban egy huzamosabb ideig tartó lourdesi tartózkodás után kapott, jóváhagyását adta a mű tervéhez. Zichy gróf tanulmányait és nézeteit felolvasások alakjában szándékozik egybefoglalni, a melyeket a különböző nagyobb városokban óhajt részben maga megtartani, részben megtartatni.

Az egyházpolitikai törvények végrehajtása.

A kormány kebelében, a „M.-g.” értesülése szerint az egyházpolitikai törvények végrehajtását illetőleg az akció kettős irányban folyik. Egyfelől a belügyminiszterium kebelében a polgári anyakönyvvezetés előmunkálataival foglalkoznak, másfelől pedig ugyancsak a belügyminiszterium nagyon gondosan tanulmányozhatja az egyes törvényhatóságokat a szempontból, hogy a végrehajtás minő eshetőségeket helyez kilátásba. A kormány legkevésbé megbízható jelentéseket vett Pozsony, Nyitra és Turóczmegyéből. Az ottani főispánok a legnagyobb aggodalmaknak adtak kifejezést s nem egy főispán kétségbeesztő színen tette fel a helyzetet. A kormány eme jelentések impressziója ajatt legközelebb a csendőri létszámát emeli fel, gondoskodik arról, hogy átvonulás, vagy egyéb ezimen ezekben a megyékben nagyobb számú katonaság tartózkodjék október elejétől kezdve. Lám mennyire közö haj az egyházpolitika, hogy esetleg szuronyok között kell majd végrehajtani! Így buvik ki a szeg a zsákból.

beszéltek az emberek, persze ki sajnálkozással, ki pedig kárörvendéssel. Képzelted fiam a szerencsétlen szulék mit érezhettek! Egészen magukra voltak hagyva. Régi barátaik, ismerőseik mind a faképnél hagyták őket. Egyedül én, szegény asszony, mint régi ismerős, járogattam el a házhoz részint hívásukra, részint magam szántából. Ha ilyenkor ránéztem az összetöppörödött, öreg urra, vagy a esonvázzá soványult asszonyra, a szívem elfacsarodott a szánakozástól. Maga egy jó asszony Kati — mondogatta nekem a szerencsétlen urnő — maga nem felejt el, nem hágy el benünket és meglátogat. Lissa, lássa Kati, mi lett belőlünk! A sors, a végzet mily mostohán bánt el velünk! És ennek mind csak a rossz gyermekek az okai. Én próbáltam egy párszor fölemlíteni, hogy mi tulajdonképen oka a szerencsétlenségnek, de midőn fölemlítettem az Isten nevét, aki még segíthetne a bajon, az asszony dühbe jött, az ur pedig felkelt helyéről és így szólt hozzám, mialatt távozni készült: Kati, hagyja el, ne izgassa Paulát a maga együgyű beszédével. Én aztán köszöntem és hazajöttem onnan.

Egy év se mult el egészen az első nagy szerencsétlen esettől, midőn egy másik jött utána. Képzeld csak édes fiam: egy, reggel az ifjabbik fiu, szobájában, miért — miért nem, nem tudni, — az ajtó kilinesen felakasztva találtatott.

— Rettenetes! — kiáltott fel Pali rémülettel. Ne mondja tovább édes anyám, nem bírom hallgatni.

— Ugy-e bár fiam, hogy rettenetes! Nehezdedre esik hallgatni az igazságot. De

Külföld.

Az állam-egyház Angolországban.

A „M. Á.” a fenti cz. alatt egy londoni levél alapján, melyet az olasz lapok is hoztak, a többi között a következőket közli: Angolországban a vallásos érület erősen kezd az egyénben nyilvánulni és ezt XIII. LEO pápa utolsó felejthetetlen apostoli levelének köszönhetni, melyet az angolokhoz intézett. A római egyház fejének fenséges szava a papizmust az angol nép szívének közepébe hozta. Először is az egyházi hierarchia intézményével kiűzték a népből a pápaság iránti gyűlöletet, rá következett az, hogy a nép érdeklődéssel kezdte a pápaságról beszélni, mint komoly tárgyról és mint olyan dolgról, mely Angolországot és népét érdekli. És ami különösen figyelembe veendő, az, hogy az anglikán papság, sőt maga a főpapság is, nem tiltja a népet a pápaságra gondolni, sőt felhívja annak tanulmányozására és ami valóban esodálatra méltó és ami eddig hihetetlen vala, felszólítja, hogy imádkozzék a pápával. Az imádságban való egyesülés csalhatatlanul a hitben való egyesülésre vezet minket — végzi az angol levélíró — valóban égi sugalat volt az, mely a nagy XIII. LEO-t arra ösztönözte, hogy az angol népet az ima verőfényes és természetfölötti mezejére hívta. Tudom, hogy liberálisaitok ezt XIII. LEO politikájának nevezik. Legyen az pusztán politika, de oly politika ez, melyet a pápák mindenkor a kereszt lábainál tanulmányoztak, miként Ximenes bibornok, ki azt a hatalmas birodalmat alkotá, mely fölött nem ment le a nap.

Igazi képe ez a kath. eszme egyete-

csak hallgasd tovább és győződjél meg, minő véget szokott készíteni az igazságos Isten az oly gögös embereknek, akik őt fitymálják, megvetik. Tudd meg, hogy mikor az említett szörnyű eset hire az urnő fülébe jutott, őrzöngés fogta el, kirohant az ajtón s az udvaron levő kutba vetette magát.

— Lehetetlen anyám, hogy a Gondviselés ennyi esapást engedjen egy családra.

— Azt mondd fiam, hogy lehetetlen? Ugyan olvasd az ujságokat és naponkint hallani fogsz hasonló esetekről, a melyeken az emberek ugyan ép úgy mint te csak szörnyűködnek, de okairól nem gondolkoznak, sem pedig rajtuk nem okulnak. Ha pedig hihetetlennek találod azt, amit neked a te anyád mond, hűt menj a vám-utczába, ott az utca sarkán egy fabódében kifliket árul egy reszkető fejű, öreg ember, kérdezd azt, ő elmondja neked szóról-szóra, amiket én most elbeszéltem és hinni fogod, hogy igazat szoltam.

— Honnan tudhatja, az az öreg ember e rettenetes történetet? Kérdi Pali.

— Hát onnan fiam, mert az az öreg, aki ott a bódében, csak hogy élhessen, egy pék mester szolgálatában most kifliket árulgat, nem más, mint az a régi nagyságos ur, a hajdan dús gazdag Lekér Imre, a szerencsétlen öngyilkosnő férje, az én volt házigazdám, akinél szolgálatban voltam. Nos, fogsze boszankodni ezután a Bajnóczy Antal magaviseletén, hogy gunyosan beszél Istenről?

— Most már szívemből sajnálom őt, anyám!

— Jól teszed fiam. Szánalomra méltó ő, valamint mindazok, kik Istennel szemben kihívólag viselik magukat. Mert szörnyen meglakolnak az Istengunyolók...

mességének és az egész földet átölelő terjedelmének. Ma Angolország oly birodalom, mely fölött nem megy le a nap; miért ne kellene fölötté azon legfényesebb napnak ragyogni, mely nem megy le Jézus Krisztus helytartójának birodalma felett? A canterbury-i anglikán érsek körleveléhez hasonló értelműt intézett híveikhez a durhami anglikán püspök is, a pápa levelét Istennek népéhez intézett szózatának mondván és híveit arra intvén, hogy minden hívőnek egyesüléseért imádkozzanak.

Népek ünnepe.

Mialatt nálunk egyházpolitikával, elvont kérdésekkel bibelődtek, az alatt Németország az emberiség közös czélján munkálkodik, hogy a közös emberi érdeknek, a világtársadalomnak tegyenek szolgálatot. Világraszóló ünnepek közt nyitotta meg f. hó 19-én II. Vilmos német császár Hamburgban az északkeleti csatornát, mely a Keleti tengert összeköti az Északi tengerrel. Az ünnepeknél jelen voltak az összes európai uralkodók és államok képviselői és kiválóan impozánsá tette az ünnepélyt az, hogy a csatorna megnyitása óriási hajóraj jelenlétében ment végbe, melyben az összes tengeri hatalmak hadihajói voltak képviselve. Különös jelentőséget kölcsönzött az ünnepélynek és új biztosítékot nyújtott az európai béke fentartása iránt az, hogy Franciaország és Oroszország képviselői is jelen voltak az ünnepélyen és hogy II. Vilmos császár részéről kitüntetett fogadtatásban részesültek.

A disztrakomán Vilmos császára hamburgi polgármester felközöntőjére válaszolván, a többi közt a következő szép nyilatkozatot tette: Gondolataink a tengerre irányulnak, a tengerre, az örökévalóság jelképére. A tengerek nem választanak széjjel, hanem összekötnek. Az összekötő tengerek ezen új mű által összekötöttek a népek áldására, bekéjére. Az érzebe öltözött hatalom, mely a kieli kikötőben összejött, legyen egyuttal jelképe a békének és valamennyi európai kulturnép együttműködésének azon czélból, hogy az európai kulturmissiót továbbra is fentartsa. Ha az örök tengerre vetettünk, úgy a népek tengerére is vessünk egy pillantást. Az összes népek tekintetei ide irányulnak. A békét igényelik és óhajtják. Csak békében fejlődhetik a világkereskedelem, csak békében virágozhatnak az és a békét fenn fogjuk és akarjuk tartani.

Az új osztrák minisztérium.

Az új minisztérium megalakult. Az ausztriai kormányválság elérte tetőpontját. A kormány f. hó 19-én beadta lemondását. A király elfogadta a Windischgrätz-kabinet lemondását. Valamennyi miniszter, kivéve gróf Welsersheimb honvédelmi és J. A. Vorszky galicziai minisztereket, távozik. A többi tárczát mind hivatalnokokkal töltik be, az illető minisztériumok osztálytanácsosaival. A kormány élén gróf Kielmannsegg fog állni. Az új kabinet tagjainak czime nem „miniszter” lesz, hanem az illető minisztérium „vezetője.” Csak a pénzügyminisztériumot töltötték be véglegesen. Az új kabinet feladata az ügyek tovább vitele és a költségvetés parlamenti letárgyalása. A végleges kormányt ősszel fogják kinevezni és pedig az eddigi konzervatív elemek bevonásával.

Nemzetközi katolikus kongresszus.

Lisszabonban június 28-ikán nemzetközi katolikus kongresszus lesz. A kongresszus páduai szent Antal születésének 700-ik évfordulója alkalmából ül össze és napirendjére a katolikus egyháznak az anarkhizmussal szociatizmussal és a munkáskérdéssel szemben való állásfoglalása van kitűzve. A résztvevők között lesznek Gibbons amerikai bíbornok, baltimorei érsek Sankha bíbornok, velencziai érsek, Hiehy irlandi barát, a római San Clemente kollegium perjele és Lieber német képviselő, a ki szónoknak is feliratkozott.

Vidék.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetés megújítása iránt intézkedni sziveskedjenek.

— **Felső-Bánya.** Püspök urunk ő méltósága f. hó 17-én reggel érkezett városunkba, hogy a bérmálás szentségét kiszolgáltassa. A város határára számosan várták a főpásztort, kit érkezésekor Thoma László polgármester üdvözölt. Az üdvözlő beszéd után harangzugás mellett vonult a menet a városba keresztül a diszkapun, mely virágokkal volt ékesítve és „Isten hozott” felirattal ellátva. A templom előtt, hol az iskolás gyerekek képeztek sorfalat a sátorig, a plébános fogadta a püspököt, a ki egyházi ornatu sba öltözve a templomba ment rövid imára, aztán a plébániái lakba, hol számos küldöttség tiszteletét fogadta. A küldöttségek fogadása után meglátogatta a róm. kath. fiú- és leány-iskolákat, hol énekekkel és szavatokkal egybekötött ünnepséget rendeztek tiszteletére. Ebéd után több látogatást tett a püspök a város előkelőségeinél. Este a város ki volt világítva, 9 órakor a bányász zenekar hangjai mellett fáklyás menet vonult a püspök tiszteletére, mely alkalommal Vagányi Kálmán főtanító tartott lelkes szónoklatot a város, a bányászság és a legényegylet nevében. A főpásztor válaszában munkára, egyetértésre és hazaszeretetre buzdította hivatottait. „Milyen boldog volt hazánk — ugymond, — míg fiai vallásosak voltak; midőn őseink kardját a szent olvasó, zászlóikat a szűz Anya képe díszítette!” Majd lelkesen előadta, hogy ez ország és nemzet csak akkor és úgy lesz erős, ha fiai vallás-erkölcsösök lesznek, szeretik az édes hazát és tisztelik a királyt. Végül Isten áldását kéri és apostoli áldását adja a városra és népeire. Másnap esendes mise után a püspök alkalmi szentbeszédet tartott, aztán kiszolgáltatta a bérmálás szentségét. Tizenegy óratájban a főpásztor meglátogatta a legényegyletet, hol őt az egylet elnöke Vagányi Kálmán üdvözölte. Egy órakor volt az ebéd, melyen a papság és a hivatali főnökök vettek részt. Délután három és fél órakor távozott a főpásztor Felsőbányáról, s este 7 órakor érkezett Szinyérváraljára ugyancsak a bérmálás szentsége kiszolgáltatása végett.

— **Szinérváralja.** Folyó hó 19-én osztotta ki püspök urunk ő méltósága a bérmálás szentségét a szinérváraljai, józsefházai és barlafalusi bérmálandóknak. Ő méltósága 18-án délután indult kocsin Felsőbányáról. Szinérváraljáról díszes küldöttség ment számos kocsival az érkező főpásztor fogadására az ilobai határig, hol először Papoleczy

Béla földbirtokos főgondnok, majd Bős zörményi Endre a járás helyettes főszolgabírája üdvözölte. A róm. és gör. kath. templom harangjainak zugása között diadalkapun átvonult püspök ő méltósága a városba; a templom előtt Frank József főesperes plébános fogadta egyházi ornatu sban, ezután ő méltósága az iskolába járó gyermekek sorfala közt a templomba ment; itt fehér ruhába öltözött kis leányok virágot szórtak a főpásztor előtt. Másnap reggel 8 órakor kezdődött a sz. mise, melynek végeztével ő méltósága sz. beszédet tartott, azután 169-en vették föl a bérmálás szentségét. Bérmálás után ő méltósága a róm. kath. fiú- és leány-iskolákat látogatta meg, hol gyönyörködött a gyermekek lelkes üdvözlő beszédein. Délben a plébánián diszbed volt. Délután 5 órakor számosan kísérték a távozó főpapot az indóházhoz, hol szives bucsut vett a jelenvoltaktól.

— **Munkács.** Püspök urunk ő méltósága f. hó 22-én Jandrisics János apát-plébános és Szabó István sz. széki jegyző kíséretében Munkácsra érkezett, hogy másnap gróf Schönborn Ervin beregvári kastélyának házi kápolnáját megáldja. A püspök ur kíséretéhez esatlakozott utközben Turesányi János beregszászi plébános, Forgács János prépost esperes munkácsi plébános pedig Bátorment eléje. A munkácsi vasuti állomáson a főpásztort a város előkelő polgárai élén Cseh Lajos polgármester üdvözölte, mire a főpap a város iránti jóakarattól áthatott szavakkal mondott köszönetet. Másnap a püspököt számosan kísérték Beregvárra és pedig a világi tisztelgők mellett s az említettek kivül kíséretében voltak Sprencz Miklós sz. széki ülnök bárházai-plébános. és Lédeczi Adorján fegyintézeti lelkész. A megáldási szertartás f. hó 23-án, vasárnap reggel 9 órakor ment végbe. Jelen volt ez alkalommal Lónyai Sándor es. és kir. kamarás, főispán is, ki a közművelődési egyesület díszelnöki minőségében vezette az egyesület küldötteit. Az ünnepség lefolyásáról részletesen a legközelebbi számban.

— **M.-Sziget.** Lélekemelő ünnepély ment végbe folyó hó 16-án a m.-szigeti rk. templomban. Az irgalmas nénék vezetése alatt álló „Mária Valéria” nőnevelő intézet növendékeinek új zászlaját áldotta meg Schönherr Ágoston apát plébános ur. A 9 órai nagy misét fényes egyházi segédlet (sub infula) mellett végezve a nevezett apát ur evangelium után a tágas szentélyben felállított asztalhoz vonult az assistentiával, mely asztalnak egyik oldalán az intézeti főnöknő, másikán a zászlóanya, Ujhelyi Hugóné urnő, körülötte pedig az intézet növendékei és azok képviselőiben a koszorús leányok díszes csoportja foglalt helyet. A koszorús leányok egyike a szeplőtelen sz. Szűz és az őrangyal képével díszített s a növendékek zsebpénzeiből összegyűjtött összegben szerzett és saját kezeikkel himzett zászlót tartá kezében. Ekkor az apát ur gyönyörű, eszmékben gazdag alkalmi beszédet intézett a jelenlevő s a templomot zsufolásig megtöltött közönséghez dicsérve az ájtatos és áldozatra kész női nemet, melynek vallásos buzgalma adott létet a szép szűz Mária tiszteletére megáldott zászlónak is. Majd a zászlónak megáldási szertartása következett, mely cselekmény után az első arany szeget a pontifikáló apát ur verte a zászló rudjába a Szentháromság nevében az intézet jólétéért és fejlődéséért. Példáját azután sorban követték: Köncs László és Mandics János

káplánok, az intézet főnöknője, a zászlóanya és az intézeti növendékek nevében hét koszorús leány: Bay Anna, Bojthor Erzsike, Kovács Anna, Nyerge Erzsike, Okolicsány Paula, Seeberg Teréz és Volkenberg Ilonka. Mindannyian jelmondatok kíséretében verték be a szegeket. Ezután felemelték a koszorús leányok a zászlót s helyére vitték, hogy hirdesse és tanuságot tegyen a derék intézet leánynövendékeinek szűz Mária iránt való hódoló tiszteletéről. Délután a zárdában a zászlóanya jóvoltából kedélyes uzsona zárta be az ünnepélyt. Valóban megható volt az ünnepélynek a templomban lefolyt része. A jelenlevőknek, de különösen az intézet buzgó és lelkes vezetőjének, örömkönyök ragyogtak szemében látva és elgondolkodva, hogy a már több mint 20 év óta vezetése alatt álló intézet, mint bővül évről évre ugy terjedelemben, mint a növendékek számában. Ennek pedig egyszerű oka az, hogy a szülők látják, hogy legfőltettebb kincseik, leányaik biztos és avatott kezek közé jutnak, kiktől csak szépet, igazat és jót tanulnak, miként arról fényes bizonyítékot nyújtottak a folyó hó 17—20-án végbe ment évi záróvizsgálatok. Láttam szülőket, kiknek szemében örömkönyök ragyogtak és a boldogság árjában usztak szemlélve leányaik előhaladását a tudományok minden nemében és a szépművészetek különféle ágaiban. Isten áldása kísérje az intézetet és annak lelkes vezetőit!

— **Körösmezőn** és Borkuton a hasi hágy-máz járvány még mindig nem szűnt meg, de a betegülések száma csökkent. Dr. Téry Ödön közegészségügyi felügyelő a hely színen gyakorolta az óvintézkedések fogantatásának ellenőrzését. Az alispán intézkedett, hogy a közegészségi ártalmak a nevezett községekben elháríttassanak s elrendelte a gőzzel fertőtlenítő gépek hiányainak bejelentését. Más községekben fertőző betegségek csak szörványosan léptek fel. Hasi hágy-máz jelentkezett Karácsonyfalván; himlő Alsó-Nereczmezőn, difteritisz Dragomérfalván és Szurdokon, kanyaró F.-Szelistyén és Szeklenczén, hörökhurut Izán.

— **A nagykaroly-kerületi** néppárti mozgalomra vonatkozólag, melyről lapunk mult számában említést tettünk, illetékes forrásból nyert értesülés alapján kinyilatkoztathatjuk, miszerint addig, míg az országosan tisztelt Károlyi István gróf képviselő a kerületet s mandátumát a jövőben is megtartani óhajtja, a kerületi papság más képviselőre nem gondol.

— **Turja-Remetén** (Ung m.) a napokban egy földművelőnek két éves gyermeke elment a közeli erdőbe. Mikor távollétét szülei észrevették, minden zeget-zugot fölktutattak érte, de a gyermeket mind ez ideig meg nem találták. — Hányszor volt már szomorú következménye a szülői gondatlanságnak!

Helyi hírek.

— **Szieber Ede**, kir. tanácsos, kassai tankerületi főigazgató és Szamosy János kolosvári egyet. tanár, miniszteri biztos az érettségi vizsgálatok alkalmából f. hó 23-án este városunkba érkeztek. Az érettségi vizsgálatok, amennyiben a helybeli kir. kath. főgimnázium átalakítása ezéjjából megkezdődött az építkezés, a papnevelő intézet nagy termében tartatnak.

— **Papszentelés.** F. hó 29-én szenteli föl áldozópapokká püspök ur ő méltósága Hámon Róbert, Haller Jenő, Pott Adolf és Szépi Béla pályavégzett papnövendékeket.

— **A gazdasági szakosztály** f. hó 20-án tartott ülésének tárgyaiból kiemeljük a következőket: A szakosztály az új főispánnak városunkban leendő beiktatására július hó 6-át tűzte ki s a fogadási és beiktatási ünnepély megállapítása végett bizottságot küldött ki. — A Németiben felállítandó harmadik ovoda helyiségeül telek, vagy házastelek megszerzése céljából újból megbizva Oravec János gazdasági tanácsost, hogy két bizottsági tag közbejötté mellett lehetőleg Németinek központján keressen alkalmas helyiséget megvételre s a telek ára iránt tegyen jelentést mielőbb, hogy e kérdésben határozni lehessen a legközelebbi közgyűlésen. — Mónus Lajos tüzfelügyelőnek eddigi 240 frt évi díjazását 1896. jun. 1-től 360 frta véleményezi felemelendőnek a közgyűlésnél. — Szakbizottság a t. főügyész véleménye folytán méltányossági szempontból a kántortanítók részére is megadtni ajánlja a tanítók részére megadott 100 frt lakbérjavítást. — Walkovics Sámuelnek a Zöldfa vendéglő bérlőjének a bérlet meghosszabbítása iránt benyújtott kérelmét nem találta teljesíthetőnek, amennyiben a városi javak nyilvános verseny útján adandók ki.

— **A főispán beiktatása.** Simontsits Béla főispán beiktatása Szatmár vármegye törvényhatóságánál N.-Károlyban f. évi július hó 4-én, városunkban július 6-án fog megtörténni. Az ünnepély rendezésére kiküldött bizottság elhatározta, hogy a megye meghívása folytán a beiktatáson küldöttség által fogja törvényhatóságunkat képviseltetni s a küldöttségbe a polgármester elnöklete alatt felkértek: dr. Farkas Antal, Boros Bálint, Hérmán Mihály, Pap Géza, dr. Fejes István, Kiss Gedeon, dr. Vajay Károly, dr. Kereszt-szeghy Lajos, Jandrisics János, Uray Géza, Nagy Elek, Uray Gáspár és Tankóczy Gyula. A főispán július 6-ik napján délelőtt 9 órakor érkezik városunkba s az indóháznál a város nevében a polgármester fogja üdvözölni. A fogadtatásnál képviselve lesznek a törvényhatóság, az állami és egyházi hivatalok, testületek. Délelőtt 11 órakor rendkívüli közgyűlést lesz, a melyen a főispán ünnepélyes beiktatása fog történni. Délben a „Vigadó”-ban diszebed. A város és az indóház díszesen fel lesz lobogóva. A rendfenntartásról a főkapitányi hivatal és a tűzoltóság fog gondoskodni.

— **A szatmári püspöki papnevelő intézet** hittanhallgató növendékeinek II-ik fél évi tittanulmányaik befejezése alkalmából f. hó 23-án a székesegyházban Irsik Ferencz pápai-prelátus, prodirector tartotta a hálaadó istentiszteletet. Istentisztelet után a növendékek az intézet nagy termében gyülekeztek össze, hol az érdemsorozat felolvasatván, s a jutalmak a szorgalmasabb növendékek közt kiosztatván, az intézet kormányzója bucsubeszédrel szüleik körébe bocsátá a növendékeket. Az intézetbe való visszajövetel határidejül a jövő 1895/6-ik isk. évben az összesnövendékekre nézve szeptember 12-ik napja tüzetett ki.

— **Kinevezés.** A magyar kir. pénzügyminiszter Dellinger István adóhivatali segédtszert városunkból a H.-Szoboszlón közelebb rendszeresített adóhivatalhoz ellenőrré nevezte ki.

— **Primiciák.** Az irgalmasnének zárda-

templomában két ujonan fölszentelt áidozó pap fogja első sz. mise áldozatát bemutatni az Urnak július hó 2-án. És pedig Haller Jenő reggel 7 órakor, Pott Adolf 10 órakor.

— **A székes egyházban** f. hó 24-én a Custozánál elhunytak lelki üdvéért szent mise mondatott, mely alkalommal Méder Mihály ur által kísért s Ruprecht Alajos és Mondik Endre urak által előadott duettek nagyban emelték az egybegyült közönség áhitatát. 1/2 1-kor a tisztikar részére társasébed volt.

A szatmári kereskedelmi társulat f. évi közgyűlésén a tisztikar és választmányi tagok megválasztása következő eredménnyel ejtetett meg: Elnök: Antal Dániel, alelnök: Páskuj Imre, jegyző: Rooz Gyula, pénztárnok: Reizer János, ügyész: dr. Fejes István. Választmányi tagok: Lengyel Imre, Haller Ottó, Gillyén József, Reiter Jakab, Zommer Károly, Rooz Samu, Schwartz Albert, Toldy István, Frankó János, Wallon Lajos, Bányász Albert, Lövy Miksa; póttagok: Rosenfeld Miksa, Deutsch Mór, számvizsgálók: Klein Vilmos, Rezsutsek Antal, Czinner Mór. Kereskedelmi ülnök: Schwartz Albert.

— **Bilkey Béla** posta- és távirtda-segédtszert f. hó 23-án jegyezte el Juresó Mariska posta- és távirtda-kiadónőt Orosházán.

— **Az ev. ref. főgimnásiumban** az érettségi vizsga f. hó 18 és 19-én megtartván, nyilvánított: jelesen éretnek 8, jól-érett 2, érett 12, 2 óra visszavetett 1, összesen: 23.

— **A helybeli torna- és vivó egyesület** egy a nyár folyamán rendezendő népnepély felett tartott legközelebb értekezlet s az ünnepély részleteinek kidolgozásával egy négy tagu bizottságot küldött ki, mely nagy buzgalommal már hozzá is fogott a program összeállításához s rövid időn azon

helyzetben lesz, hogy nyilvánosságra hozhatja az érdekesnek ígérkező ünnepély részleteit.

— **Vizbe fult.** Szabó Gyula m. kir. honvédegyalogos f. hó 21-én két társával a vasuti hid környékén a Szamosban fürdővén társaitól eltávozott, s a víz mélyebb része felé haladt, hol az ár elsodorta s mire társai észrevették, nyomtalanul eltűnt. Holttestét hosszas keresés után egy tutaj alatt találták meg.

— **Tamassy László** az első magyar általános biztosító társaság gyakornoka f. junius hó 20-án fél 12 óra tájban a hivatalos helyiség padlásán pisztolylyal vetett véget életének.

— **Czirkusz.** Lody Teréz társulatát Debreczenből Henrynek zenekarral ellátott 75 művész- és művésznőkből álló nagy társulata váltja fel. Az előadásokat és mutatványokat 59 drb. fajlóval és egy elefánttal fogják változatosakká tenni.

Szerkesztői üzenetek.

V. F. B. Későn jött, csak egy részletet lehetett beilleszteni. Egy hétig hasztalan vártunk.

Irodalom.

— **„Feladatunk a polgári házassággal szemben”** cz. művem az egyházmegyei approbatiót megnyertő, sajtó alá került s lehetőleg rövid idő alatt a megrendelők kezeibe jut. Addig is szives türelmüket kérem. Együttal kérem a még megrendelni szándékozókat, sziveskedjenek mielőbb jelelni, hogy kellő számu példányok nyomtatása által annak idején minden igénynek megfelelhessenek. A mű erga 4—5 sacra assignanda is megrendelhető (1 frt 50 kr. helyett). Szatmár, 1895. jun. 15. Tisztelettel Bagossy Bertalan püspöki szertartó.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém úgy a Főtisztelendő Plebános urakat, mint a n. é. közönséget értesíteni, hogy Szatmártt Árpád-utca 4. szám alatti

szobrász-aranyozó műtermemben

több templomi berendezés van készen, mit úgy részletfizetésre, mint készpénzért árusítok. Készletem áll: több *Oltárok*, igen szép hófehér *Tabernakulumok*, fényes aranyozással ellátott *oltár-angyalok, gyertyatartók*, függő *Luszerokból* különféle választékban.

Továbbá elvállalok templomi berendezésekhez szükséges egyéb tárgyak készítését, u. m. Jézus és Mária szive szobrát, a Lurdi Máriát barlanggal és *templomok* egész új *festését*, valamint régi tükör és képkeretek megaranyozását és e szakmába vágó minden más munkát jutányos ár mellett.

Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlván vagyok

teljes tisztelettel

Nagy Nep. János

szobrász-aranyozó.

„PÁZMÁNY-SAJTÓ”
SZATMÁRON

Deák-tér. 29. szám. Deák-tér.

Tisztelettel alulirott ajánlom a nagyérdemü
közönségnek becses figyelmébe a

„PÁZMÁNY-SAJTÓT”,

mely egészen új gyors-sajtóval, amerikai géppel
és lyukasztó géppel, nagy választéku új betűkkel
s minden egyéb szükségessel bőven van felsze-
relve s így képes a könyvnyomdák körébe tartozó
bármely munkát, u. m.:

FOLYÓIRATOK,
K Ö N Y V E K,
ROVATOS IVEK,
HIRDETMÉNYEK,

NÉVJEGYEK,
MEGHIVÓK,
GYÁSZJELENTÉSEK
LOBOGÓK

stb. nyomását

gyorsan, csinosan, pontosan és olcsón végezni.

Szatmáron, 1895.

A „Pázmány-sajtó” igazgatósága.